

Overzicht met veelgestelde vragen – AFM-uitvraag wettelijke controles – update juni 2023

Top 3 – de meest gestelde vragen:

1. [De knop 'Upload vragenlijst\(en\) wettelijke controle' in het AFM-portaal is niet zichtbaar. Hoe kan dit?](#)
2. [Hoe dient de vragenlijst te worden ingevuld indien er sprake is van de controle van een groep \(COS 600\) waarbinnen meerdere wettelijke controles worden verricht?](#)
3. [In de ontvangstbevestiging staat een onduidelijke foutmelding, wat moet ik doen?](#)

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Voor welke typen controles moet de vragenlijst worden ingevuld?	4
Geen van de antwoordopties is van toepassing op één of meerdere vragen. Hoe dien ik hiermee om te gaan?	4
De vragenlijst is ingediend, maar ik heb geen ontvangstbevestiging ontvangen per e-mail.	4
De knop 'Upload vragenlijst(en) wettelijke controle' in het AFM-portaal is niet zichtbaar. Hoe kan dit?.....	4
In de ontvangstbevestiging staat een onduidelijke foutmelding, wat moet ik doen?	4
De vragenlijst is ingediend, maar blijkt achteraf onvolledig of onjuist, hoe kan ik dit herstellen? 4	
Ik wil mijn feedback op de vragenlijst delen, hoe doe ik dit?	4
<i>Groepscontroles</i>	5
Hoe dient de vragenlijst te worden ingevuld indien er sprake is van de controle van een groep (COS 600) waarbinnen meerdere wettelijke controles worden verricht?.....	5
Wat verstaat de AFM onder groepshoofd?	5
Basisgegevens	5
Vraag 1.8: Wat is het NBA nummer van de externe accountant?	5
Vraag 1.11a: Controle-opdracht bij klant die voorheen samenstellingsverklaring kreeg, maar vanwege groottecriteria wettelijk controleplichtig is geworden: geldt dit als nieuwe (initiële) opdracht?	6
Vraag 1.11b: Wat wordt bedoeld met tussentijdse opzegging?.....	6
Vraag 1.11b: De cliënt zegt op na afgifte van de controleverklaring van t-1 en voor het aangaan van een nieuwe opdracht, is dit tussentijdse opzegging?	6
Opdrachtaanvaarding en continuering.....	6
Vraag 2.1: Wij gebruiken een alternatieve wijze van bepaling van de risico's van een opdracht/cliënt. Hoe gaan we hier mee om?	6
Vraag 2.1.: De AFM vraagt de risico-inschatting op het moment van aftekenen. Het opdrachtrisico is op het moment van aftekenen altijd laag, omdat we werkzaamheden uitvoeren om dit risico te verminderen. Hoe moeten wij dit invullen?	6
Vraag 2.12: Waaruit bestaat de vergoeding voor wettelijke controlediensten?	6

Vraag 2.12: Wat als de meerwerkdiscussie nog niet is afgerond?	6
Vraag 2.12: Ik ben een opdracht overeengekomen voor één prijs waarin meerdere wettelijke controleverklaringen worden afgegeven, hoe vul ik de vergoeding in?.....	7
Vraag 2.12: Ik ben een opdracht overeengekomen voor één prijs waarin (naast de wettelijke controle) ook andere dienstverlening is inbegrepen.....	7
Vraag 2.14: Wat wordt bedoeld met ‘aan haar verbonden derden’?	7
Vraag 2.15: Er worden samenstelwerkzaamheden verricht door een verbonden entiteit (netwerkorganisatie), maar niet door de vergunninghouder zelf. Wat moet ik dan invullen?.....	7
Vraag 2.17: Wat wordt bedoeld met de kwaliteitswaarborg “Hot of in-flight review”?.....	7
Vraag 2.17: Wij voeren een IKB uit (interne kwaliteitsbeoordeling). Valt dit ook onder de definitie van OKB?.....	7
Vraag 2.17d: In welke situaties dient hier “ja” in te worden gevuld? Bijv. als er meerdere RA’s onderdeel van het controleteam zijn of in dat geval niet?.....	7
Risico-inschatting	8
Vraag 3.1: De controleclient is actief in meerdere sectoren, terwijl ik maar 1 sector kan kiezen. Hoe ga ik hiermee om?	8
Vraag 3.1: De controleclient is actief als detail- of groothandel. In de beschrijving van de categorie staat ook “reparatie van auto’s”. Wat bedoelt de AFM met deze categorie, want mijn cliënt is niet actief in de reparatie van auto’s?.....	8
Vraag 3.5.: Wij controleren het groepshoofd. Een dochter van de groep is (deels) beursgenoteerd. Deze (deels) beursgenoteerde dochter wordt door een andere accountant gecontroleerd. Vraag 3.5 vraagt of de controleklant onderdeel is van een groep waarvan aandelen/effecten of obligaties zijn genoteerd aan een gereguleerde markt. Wat moeten wij hier invullen?	8
Vraag 3.5.: Wij controleren een entiteit die onderdeel is van een groep. Een dochtermaatschappij van de entiteit die wij controleren is beursgenoteerd aan een gereguleerde markt. Onze controle raakt deze beursgenoteerde entiteit niet. Vraag 3.5 vraagt of de controleklant onderdeel is van een groep waarvan aandelen/effecten of obligaties zijn genoteerd aan een gereguleerde markt. Hoe dien ik deze vraag in te vullen?	8
Vraag 3.9: Waar vind ik informatie over de corruptie-index (CPI)?.....	8
Vraag 3.10 e.v. Onze klant rapporteert in vreemde valuta. De uitvraag vindt plaats in euro’s. Welke wisselkoers moet ik hanteren?.....	8
Vraag 3.13: Deze vraag vraagt het eigen vermogen. Moet ik bij een geconsolideerde jaarrekening het groepsvermogen weergeven of het aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen?	9
Uitvoering	9
Vraag 4.3: Wat wordt verstaan onder een consultatie bij een vakbekwaam persoon?	9
Afronding en oordeelsvorming	9
Vraag 5.1.: In de vragenlijst wordt gevraagd of er gebeurtenissen of omstandigheden zijn, die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. In onze situatie is er in de planningsfase een risico is, waar we aanvullende werkzaamheden	

verrichten en wat leidt tot de conclusie dat geen onzekerheden resteren. Vanuit welk perspectief moet dit beantwoord worden: planning of afronding?.....	9
Vraag 5.4a: Met onze cliënt is afgesproken om de vennootschapsbelasting (vpb) alleen extracomptabel te verantwoorden, en pas na de controle te boeken. Is dan sprake van een afwijking?	9
Vraag 5.4b: Wat als in een hypothetische situatie een geconstateerde afwijking slechts deels is gecorrigeerd?	9
Vraag 5.4c en d: Moet ik een correctie op het vermogen negatief weergeven als sprake is van een correctie neerwaarts?	9
Urenbesteding	10
Vraag 6.1: Er is geen gedetailleerde urenbesteding op het niveau van de wettelijke controle beschikbaar. Hoe vul ik dan de vragenlijst in?	10
Vraag 6.1: Er is sprake van een groepscontrole, hoe vul ik de urenbesteding dan in?	10
Vraag 6.2d: De IT-auditor maakt onderdeel uit van het controleteam en verricht ook controlewerkzaamheden, welke uren vul ik in?	11
Vraag 6.2b en 6.2.f: Hoe moeten we de uren van een ingehuurd zzp'er (onderdeel van het controleteam) invullen?.....	11
Vraag 6.2.g: De uren van de hot- inflight review kan ik niet invullen, omdat die categorie niet gevraagd wordt. Waar kan ik deze uren verantwoorden (vraag 6.2.c of 6.2.g)?	11

Algemeen

Voor welke typen controles moet de vragenlijst worden ingevuld?

Voor elke (individuele) wettelijke controle van een accountantsorganisatie worden de vragenlijsten ingevuld. Of er sprake is van een wettelijke controle is geregeld in [bijlage](#) bij artikel 1, eerste lid, onderdeel p, van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Hieronder vallen dus ook controles van gemeenten, bepaalde bijzondere verantwoordingen, Wft staten etc.

Geen van de antwoordopties is van toepassing op één of meerdere vragen. Hoe dien ik hiermee om te gaan?

Kies het antwoord dat het dichtst bij de waarheid ligt. Indien niet mogelijk, neem contact op met de AFM via wta@afm.nl. Wij nemen contact met u op.

De vragenlijst is ingediend, maar ik heb geen ontvangstbevestiging ontvangen per e-mail. Er kan sprake zijn van enige verwerkingstijd. Neem contact op met de AFM (wta@afm.nl) als de ontvangstbevestiging niet binnen een dag ontvangen is.

De knop 'Upload vragenlijst(en) wettelijke controle' in het AFM-portaal is niet zichtbaar. Hoe kan dit?

Volg hoofdstuk 3 van de handleiding op onze website. In veel gevallen zijn door de machtigingenbeheerder niet alle rechten toegekend die nodig zijn. Zowel 'markttoegang en registratiewijzigingen' als 'wettelijke controles' moeten zijn aangevinkt.

In de ontvangstbevestiging staat een onduidelijke foutmelding, wat moet ik doen?

Na ontvangst van het XML bestand valideert de AFM het bestand op basis van een aantal invoercontroles. Als het bestand hier niet aan voldoet, ontvangt u een e-mail met daarin een technische beschrijving van de validatiefout. Vaak kunt u op basis van deze foutmelding zien waar het probleem zit en is dit eenvoudig op te lossen.

Indien de foutmelding onduidelijk is, controleer dan of u de laatste versie van de vragenlijst heeft gehanteerd (zie website AFM). De meest recente versie op de website van de Excel-vragenlijst voorkomt enkele foutmeldingen. Indien u de meest recente versie heeft gehanteerd en de foutmelding zich blijft voordoen, stuur ons dan een bericht met via wta@afm.nl. Deel daarbij de betreffende Excel-vragenlijst via Cryptshare ([Veilig bestanden uitwisselen \(Cryptshare\) \(afm.nl\)](#)).

De vragenlijst is ingediend, maar blijkt achteraf onvolledig of onjuist, hoe kan ik dit herstellen?

Pas onjuiste of onvolledige antwoorden aan en dien het aangepaste XML-gegevensbestand opnieuw in via het AFM-portaal.

Ik wil mijn feedback op de vragenlijst delen, hoe doe ik dit?

De AFM verneemt graag uw feedback en/of eventuele opmerkingen over de vragenlijst. U kunt dit per e-mail doorgeven aan: wta@afm.nl. Indien gewenst kunnen wij hierover ook een telefonische afspraak inplannen om uw feedback te bespreken.

Groepscontroles

Hoe dient de vragenlijst te worden ingevuld indien er sprake is van de controle van een groep (COS 600) waarbinnen meerdere wettelijke controles worden verricht?

Uitgangspunt: de vragenlijst dient **per wettelijke controle** te worden ingevuld. Als er een controleverklaring bij een jaarrekening wordt verstrekt en er is sprake van een wettelijke controle, dan verwacht de AFM een ingevulde vragenlijst. Indien er enkel sprake is van een controle van een entiteit voor groepsdoeleinden en er wordt geen openbare controleverklaring verstrekt (bijv. onder toepassing vrijstelling [artikel 403, van boek 2 Burgerlijk Wetboek](#)), dan is de vragenlijst niet van toepassing.

Voor het invullen van de urenbesteding bij de controle van een groep, zie verderop onder "Urenbesteding".

Controleaanpak

De aanpak van het groepshoofd komt grotendeels overeen met één of meerdere dochters (er zijn meerdere controledossiers waaruit bijvoorbeeld delen worden gekopieerd)	De vragenlijst dient per wettelijke controle te worden ingevuld en ingediend. Het Excelbestand kan na het invullen van één entiteit binnen de groep gekopieerd worden en er kunnen aanpassingen gedaan worden voor zover de datapunten anders zijn. Tenzij anders aangegeven vragen wij u om in de vragenlijst van het groepshoofd (de holding) gegevens, bijv. over significante risico's en tekortkomingen geconsolideerd in te vullen. De urenbesteding vormt hierop een uitzondering. Zie verderop onder 'Urenbesteding'.
Er kan ook sprake zijn van geen onderscheid in de aanpak (er is sprake van één controledossier, die de grondslag vormt voor meerdere wettelijke controles).	Vaktechnisch zou je verwachten dat elke wettelijke controle een eigen risicoanalyse en aanpak heeft. Als er veel overlap is, zou het kunnen dat delen hergebruikt worden. Als het goed is, is er altijd aandacht voor het specifiek maken van de risico's zoals deze van toepassing zijn op een wettelijke controle. Dat zou betekenen dat ook in de vragenlijst dit onderscheid zou kunnen worden aangebracht.

Wat verstaat de AFM onder groepshoofd?

Voor wat betreft het groepshoofd, sluiten we aan bij de definitie van art 2:406 lid 1 BW. Kortgezegd de rechtspersoon die een geconsolideerde jaarrekening opstelt. Dus als de subgroep in Nederland een groepshoofd heeft (die dus een geconsolideerde JR opstelt) dan is dat het groepshoofd.

Basisgegevens

Vraag 1.8: Wat is het NBA nummer van de externe accountant?

Het betreft hier het nummer waarmee de externe accountant is ingeschreven in het NBA register. Dit nummer is te raadplegen in het register van de AFM: [Vergunningenregisters \(afm.nl\)](#) of eventueel het register van de NBA.

Vraag 1.11a: Controle-opdracht bij klant die voorheen samenstelverklaring kreeg, maar vanwege groottecriteria wettelijk controleplichtig is geworden: geldt dit als nieuwe (initiële) opdracht?

Ja, ook dit geldt als een nieuwe opdracht. Het gaat ook in deze situatie om een opdracht waarbij de financiële overzichten van de voorgaande verslagperiode niet zijn gecontroleerd (conform COS 510.4a1)¹

Vraag 1.11b: Wat wordt bedoeld met tussentijdse opzegging?

Het opzeggen/intrekken van een opdracht terwijl deze nog loopt (tussen het moment van opdrachtaanvaarding en de afgifte van de controleverklaring).

De meldingsplicht voor de onderneming volgt uit artikel 393 lid 2 van Burgerlijk Wetboek. Voor de accountant is dit tevens geregeld in artikel 13 lid 3 van de Bta.

Vraag 1.11b: De cliënt zegt op na afgifte van de controleverklaring van t-1 en voor het aangaan van een nieuwe opdracht, is dit tussentijdse opzegging?

Nee, dit is een reguliere opzegging. Er is immers nog geen opdracht aanvaard voor het lopende jaar.

Opdrachtaanvaarding en continuering

Vraag 2.1: Wij gebruiken een alternatieve wijze van bepaling van de risico's van een opdracht/cliënt. Hoe gaan we hier mee om?

Indien risico's binnen uw organisatie anders worden gedefinieerd, maar niet fundamenteel afwijken, sluit dan aan bij de meest passende beantwoording (normaal of verhoogd).

Vraag 2.1.: De AFM vraagt de risico-inschatting op het moment van aftekenen. Het opdrachtrisico is op het moment van aftekenen altijd laag, omdat we werkzaamheden uitvoeren om dit risico te verminderen. Hoe moeten wij dit invullen?

Het gaat de AFM om het (bruto) risico op het moment van tekenen van de controleverklaring. Dit risico kan tussentijds worden verlaagd of verhoogd. We willen graag het risico weten na een eventuele aanpassing (verhoging of verlaging).

Vraag 2.12: Waaruit bestaat de vergoeding voor wettelijke controlediensten?

Het betreft de overeengekomen vergoeding voor de wettelijke controle van het betreffende boekjaar, inclusief eventueel meer- of minderwerk, exclusief omzetbelasting. Vergoeding voor andere diensten, zoals advisering of samenstelwerkzaamheden maken hier geen onderdeel van uit.

Vraag 2.12: Wat als de meerwerkdiscussie nog niet is afgerond?

Als er nog een meerwerkdiscussie loopt ten tijde van het invullen van het formulier, dan kan een beste inschatting opgenomen worden van het bedrag dat verwacht wordt in rekening gebracht te worden. Dit bedrag hoeft achteraf niet gecorrigeerd te worden, als het formulier reeds is ingevuld.

De AFM baseert de jaarlijkse heffing niet op het bedrag dat ingevuld wordt per wettelijke controle, maar het bedrag dat wordt opgegeven in de AO-vragenlijst (jaarlijkse omzet uit wettelijke controles).

Vraag 2.12: Ik ben een opdracht overeengekomen voor één prijs waarin meerdere wettelijke controleverklaringen worden afgegeven, hoe vul ik de vergoeding in?

Splits de vergoeding op per wettelijke controle naar best mogelijke inschatting. Er is bijvoorbeeld een totaal vergoeding afgesproken in een opdrachtbevestiging van EUR 50.000 voor de geconsolideerde jaarrekening en één dochter met controleplicht. In dit geval verwachten we dat in de vragenlijst voor de wettelijke controle van de geconsolideerde JR EUR 50.000 wordt ingevuld. In de vragenlijst van de wettelijke controle van de dochter zal bijvoorbeeld EUR 30.000 worden ingevuld. De AFM houdt in de analyse rekening met deze dubbeltellingen.

Vraag 2.12: Ik ben een opdracht overeengekomen voor één prijs waarin (naast de wettelijke controle) ook andere dienstverlening is inbegrepen.

Indien in de opdrachtbevestiging een totaalbedrag is afgesproken voor de wettelijke controle én andere dienstverlening, wordt u gevraagd om een redelijke splitsing aan te brengen tussen enerzijds de wettelijke controle en anderzijds andere dienstverlening. In de vragenlijst hoeft enkel de vergoeding voor de wettelijke controle te worden ingevuld.

Vraag 2.14: Wat wordt bedoeld met 'aan haar verbonden derden'?

Het gaat hier om de vergoeding voor de wettelijke controle(s) voor de gehele groep. Een aan haar verbonden derde is een natuurlijk of rechtspersoon die feitelijk beleidsbepalend is in de verantwoordelijke entiteit, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid van die verantwoordelijke entiteit, alsmede de huishouding waarin de verantwoordelijke entiteit feitelijk beleidsbepalend is, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid;

In het bovenstaande voorbeeld zou bij de vragenlijst van de dochter EUR 50.000 worden ingevuld; de vergoeding voor de wettelijke controle van de groep als geheel.

Vraag 2.15: Er worden samenstellende werkzaamheden verricht door een verbonden entiteit (netwerkorganisatie), maar niet door de vergunninghouder zelf. Wat moet ik dan invullen? In dat geval kan "Ja" worden ingevuld. In de vraag worden netwerkorganisaties inbegrepen.

Vraag 2.17: Wat wordt bedoeld met de kwaliteitswaarborg "Hot of in-flight review"?

Wat er precies onder wordt verstaan kan dus per organisatie verschillen. Wij zien in de praktijk dat een hot of in-flight review wel wordt toegepast als kwaliteitswaarborg. Een beschrijving die voorkomt is dat dit een tussentijdse review van het controledossier voor afgifte van de controleverklaring, met een coachend karakter. Dit vaak gericht op specifieke thema's, en niet op de hele controle.

Vraag 2.17: Wij voeren een IKB uit (interne kwaliteitsbeoordeling). Valt dit ook onder de definitie van OKB?

Een OKB kan zowel door iemand binnen als buiten uw organisatie worden uitgevoerd, zolang deze persoon toereikend gekwalificeerd is en niet tot het opdrachtteam behoort. Daarin volgen wij de definitie van NV COS 220.7b.

Vraag 2.17d: In welke situaties dient hier "ja" in te worden gevuld? Bijv. als er meerdere RA's onderdeel van het controleteam zijn of in dat geval niet?

Sommige accountantsorganisaties voegen een extra accountant toe aan het controleteam als kwaliteitswaarborg voor bijvoorbeeld een extra review op specifieke onderwerpen of als reactie op een bepaald verhoogd risico. Als in een controleteam meerdere RA's zijn opgenomen vanuit

reguliere teamopbouw (bijvoorbeeld partner RA en manager RA) dan zouden wij hier geen “ja” verwachten.

Risico-inschatting

Vraag 3.1: De controleclient is actief in meerdere sectoren, terwijl ik maar 1 sector kan kiezen. Hoe ga ik hiermee om?

Maak een keuze uit de beschikbare categorieën. De in omzet grootste activiteit wordt gezien als de belangrijkste. Dit kan afwijken van de SBI code die is geregistreerd bij de KvK voor deze onderneming (bijvoorbeeld: financiële holdings). De indeling van de bedrijfsactiviteiten is gebaseerd op de standaard bedrijfsindeling van de KvK: <https://www.kvk.nl/overzicht-standaard-bedrijfsindeling/>

Vraag 3.1: De controleclient is actief als detail- of groothandel. In de beschrijving van de categorie staat ook “reparatie van auto’s”. Wat bedoelt de AFM met deze categorie, want mijn cliënt is niet actief in de reparatie van auto’s?

De AFM past de categorieën toe volgens de SBI code die ook de KvK hanteert. Eén van deze categorieën bevat zowel detail- als groothandel, als ook reparatie van auto’s. Dit is wellicht verwarrend, maar ook als de detail- of groothandel niets te maken heeft met reparatie van auto’s, dan is dit wel de juiste categorie.

Vraag 3.5.: Wij controleren het groepshoofd. Een dochter van de groep is (deels) beursgenoteerd. Deze (deels) beursgenoteerde dochter wordt door een andere accountant gecontroleerd. Vraag 3.5 vraagt of de controleklient onderdeel is van een groep waarvan aandelen/effecten of obligaties zijn genoteerd aan een gereguleerde markt. Wat moeten wij hier invullen?

In deze situatie zouden we inderdaad het antwoord “Ja” verwachten, omdat binnen de groep een beursnotering aanwezig is en de cijfers van de beursgenoteerde dochter zijn opgenomen in de jaarrekening van het groepshoofd.

Vraag 3.5.: Wij controleren een entiteit die onderdeel is van een groep. Een dochtermaatschappij van de entiteit die wij controleren is beursgenoteerd aan een gereguleerde markt. Onze controle raakt deze beursgenoteerde entiteit niet. Vraag 3.5 vraagt of de controleklient onderdeel is van een groep waarvan aandelen/effecten of obligaties zijn genoteerd aan een gereguleerde markt. Hoe dien ik deze vraag in te vullen?

Doordat de controle zelf (zoals wij begrijpen) los staat van de controle van de beursgenoteerde entiteit, zouden wij het antwoord ‘Nee’ verwachten.

Vraag 3.9: Waar vind ik informatie over de corruptie-index (CPI)?

Het betreft de CPI index volgens Transparency International:

<https://www.transparency.org/en/cpi#https://www.transparency.org/en/cpi#https://www.transparency.org/en/cpi#https://www.transparency.org/en/cpi#https://www.transparency.org/en/cpi#>

Vraag 3.10 e.v. Onze klant rapporteert in vreemde valuta. De uitvraag vindt plaats in euro’s. Welke wisselkoers moet ik hanteren?

Voor uw klant die in andere valuta rapporteert, kunt u de bedragen omzetten met de wisselkoers van Euronext. Voor de relevante koers per jaarrekeningpost/stroom vragen wij u om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij de richtlijnen van het toepasselijke verslaggevingsstelsel.

Vraag 3.13: Deze vraag vraagt het eigen vermogen. Moet ik bij een geconsolideerde jaarrekening het groepsvermogen weergeven of het aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen?

In dit geval het groepsvermogen.

Uitvoering

Vraag 4.3: Wat wordt verstaan onder een consultatie bij een vakbekwaam persoon? Hiermee worden gedocumenteerde consultaties bedoeld bij vakbekwame personen. Voorbeelden hiervan zijn o.a.: het interne bureau vaktechniek, NBA, SRA etc. (Zie artikel 17 BTA)

Afronding en oordeelsvorming

Vraag 5.1.: In de vragenlijst wordt gevraagd of er gebeurtenissen of omstandigheden zijn, die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. In onze situatie is er in de planningsfase een risico is, waar we aanvullende werkzaamheden verrichten en wat leidt tot de conclusie dat geen onzekerheden resteren. Vanuit welk perspectief moet dit beantwoord worden: planning of afronding?

Het gaat de AFM er om of er sprake is van een situatie is zoals bedoeld in COS 570.10. Dus als er gebeurtenissen of omstandigheden zijn die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. In dat geval dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden die staan bij COS 570.16 (aanvullende controlewerkzaamheden). Het ligt voor de hand dat er bij een significant risico ten aanzien van de continuïteit in de planningsfase ook de werkzaamheden in COS 570.16 worden verricht. De uiteindelijke conclusie wordt pas later getrokken (vanaf COS 570.17) en bedoelen we dus niet.

Vraag 5.4a: Met onze cliënt is afgesproken om de vennootschapsbelasting (vpb) alleen extracomptabel te verantwoorden, en pas na de controle te boeken. Is dan sprake van een afwijking?

Het gaat de AFM om geconstateerde afwijkingen die de accountant heeft geïdentificeerd in zijn controle. Als de VPB positie door de cliënt foutief is berekend, en de accountant heeft hier een controleverschil, dan is sprake van een afwijking. Als in samenspraak met de cliënt de vpb nog niet is geboekt, omdat wordt gewacht tot de uitkomst van de controle, is nog geen sprake van een door de accountant geïdentificeerd controleverschil.

Vraag 5.4b: Wat als in een hypothetische situatie een geconstateerde afwijking slechts deels is gecorrigeerd?

In dat geval mag bij 5.4b ervan uit worden gegaan dat de geconstateerde afwijking (geheel) is gecorrigeerd. In vraag 5.4c komt als het goed is tot uitdrukking dat in deze situatie niet alle controleverschillen zijn gecorrigeerd.

Vraag 5.4c en d: Moet ik een correctie op het vermogen negatief weergeven als sprake is van een correctie neerwaarts?

Ja. Als de impact van de correctie het eigen vermogen verminderd, dan dient er een negatief bedrag te worden ingevuld. Als de impact van de correctie het eigen vermogen vermeerderd, dan dient een positief bedrag te worden ingevuld.

Urenbesteding

Vraag 6.1: Er is geen gedetailleerde urenbesteding op het niveau van de wettelijke controle beschikbaar. Hoe vul ik dan de vragenlijst in?

Geef in de vragenlijst aan dat de urenbesteding niet beschikbaar is, onder opgave van reden.

Vraag 6.1.: De inzet van deskundigen, dossiermentors en/of OKB's wordt niet per uur en opdracht geregistreerd. Hoe vul ik de vragenlijst dan in?

In deze situatie vragen we u een redelijke schatting te maken van het aantal uur dat is besteed door deze functionarissen.

Vraag 6.1: Er is sprake van een groepscontrole, hoe vul ik de urenbesteding dan in?

Urenbesteding

<p>De controle van het groepshoofd en de groepsonderdelen zijn nauw verweven. In de urenregistratie wordt geen onderscheid gemaakt voor welk onderdeel uren worden gemaakt.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alle uren invullen bij groepshoofd• Voor de dochters aangeven bij de urenbesteding dat de uren niet beschikbaar zijn, met vermelding van de reden dat de uren verantwoord worden bij het groepshoofd (zie vraag 6.1 en 6.1a).
<p>In de urenregistratie wordt wel onderscheid gemaakt, maar de urenregistratie op het groepshoofd of groepsonderdelen reflecteert niet de werkelijke inzet (uren op de holding zijn maar beperkt, omdat het merendeel van het werk in de dochters zit)</p>	<ul style="list-style-type: none">• Vul de uren in, zoals deze in de urenregistratie af te leiden zijn.• Maak in het laatste veld (vraag 6.3) de opmerking dat de bestede uren geen goed beeld geven van de totale urenbesteding.• Maak zo nodig een redelijke inschatting.• Het uitgangspunt is dat uren niet dubbel worden verantwoord (zowel in een vragenlijst van een groepsonderdeel als de holding). U verantwoord bij het groepshoofd alleen de uren geregistreerd voor de controle van de holding. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uren die besteed zijn aan het opstellen van groepsinstructies, het beoordelen van rapportages en de controle van de consolidatie.
<p>In de urenbesteding zitten, naast uren voor de wettelijke controles binnen de groep ook uren voor de vrijwillige controles, beoordelingswerkzaamheden en desktop reviews binnen de groep. Moet ik deze uitsluiten?</p>	<ul style="list-style-type: none">• Vul de uren in zoals deze in de urenregistratie aanwezig zijn (dus inclusief de uren voor andere controlewerkzaamheden). Dat dit uren zijn deels voor andere controlewerkzaamheden binnen de groep is, maakt voor de AFM niet uit. (immers, vermoedelijk maken de controlewerkzaamheden aan de

	<p>vrijwillige controles wel onderdeel uit van het geheel).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uren voor niet controlewerkzaamheden (denk aan adviesopdrachten of andere dienstverlening) worden door de AFM niet bedoeld en hoeven niet te worden vermeld.
<p>Indien sprake is van een sub-groep (bijv. internationale groep of groep in Nederland met meerdere divisies): Wij voeren eerst werkzaamheden uit voor groepsdoeleinden (interoffice opinie bij consolidatieset aan groepsaccountant) voordat wij de geconsolideerde jaarrekening van het groepshoofd controleren. Welke uren moet ik meenemen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vul indien mogelijk de totale uren in (dus de uren van de controle voor groepsdoeleinden plus de controle van het groepshoofd). (In de praktijk zullen de meeste uren voor groepsdoeleinden bijdragen aan het oordeel bij de statutaire jaarrekening. Extra uren zitten vooral in het lezen van groepsinstructies, adresseren specifieke risico's en rapporteren aan de groepsaccountant.) Indien de uren niet precies inzichtelijk zijn, volstaat een redelijke inschatting.
<p>In de urenbesteding zitten tevens uren voor assurance anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historisch financiële informatie, aan assurance verwante diensten of overige opdrachten (standaard 3000 e.v.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zolang deze uren niet bijdragen aan het oordeel in de controleverklaring bij de geconsolideerde jaarrekening, dan kunnen de uren uitgesloten worden. Indien niet specifiek inzichtelijk dan volstaat een redelijke inschatting of redelijke correctie van de uren

Vraag 6.2d: De IT-auditor maakt onderdeel uit van het controleteam en verricht ook controlewerkzaamheden, welke uren vul ik in?

De uren gemaakt met betrekking tot IT-audit binnen de wettelijke controle worden ingevuld bij vraag 6.2d. Let er wel op dat deze uren niet zijn meegenomen bij de verantwoording urenbesteding controleteam in vraag 6.2b. (geen dubbel telling). Zo nodig zullen de uren gesplitst moeten worden, waarbij een redelijke inschatting voldoende is.

Vraag 6.2b en 6.2.f: Hoe moeten we de uren van een ingehuurd zzp'er (onderdeel van het controleteam) invullen?

Uren van ingehuurd accountants (bijv. ZZP'ers) die onderdeel zijn van het controleteam kunnen worden ingevuld onder 6.2b. Bij 6.2f bedoelen we uren van medewerkers die uitbesteed worden, bijvoorbeeld een shared service center voor centraal uitvoeren van specifieke werkzaamheden. Er zijn accountantsorganisaties die dit bijvoorbeeld in India hebben.

Vraag 6.2.g: De uren van de hot- inflight review kan ik niet invullen, omdat die categorie niet gevraagd wordt. Waar kan ik deze uren verantwoorden (vraag 6.2.c of 6.2.g)?

Om de data zo zuiver mogelijk te houden willen wij u vragen om de uren voor hot or in flight review en kwaliteitswaarborgen anders dan OKB te verantwoorden onder 6.2g. Op vraag 6.2c (OKB) graag

alleen uren invullen die zijn besteed door een OKB'er. Wij zullen dit in een toekomstige versie van de vragenlijst verduidelijken.